

ไม่ต้องพึ่งงบประมาณจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียว แต่การดำเนินงานส่วนใหญ่ยังคงให้
 ความสำคัญกับการบริหารเงินมากกว่าตัวผู้สูงอายุ (เทศบาลตำบลโพนเมือง, 2556 : 15)

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบล
 โพนเมือง เกิดจากระบบและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีขอบข่ายจำกัด
 นอกจากนั้นแบบแผนการให้บริการก็ยังไม่เป็นระบบและรูปแบบที่ดีพอ ผู้สูงอายุในเขต
 เทศบาลนั้นว่ายังได้รับความสนใจดูแลน้อยทั้งจากภาครัฐและเอกชน นโยบายและการบริการ
 ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุมักได้รับการมองว่าเป็นเรื่องไม่เร่งด่วน และมีความสำคัญเป็นอันดับ
 รอง เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรกลุ่มอื่น ในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับ
 ผู้สูงอายุที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ งานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุได้
 ส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สูงอายุเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ไม่สามารถกระจายได้ทั่วถึงและ
 ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ และไม่ได้มีการกระจายไปสู่ผู้สูงอายุใน
 เขตเทศบาลอย่างทั่วถึงซึ่งเป็นผู้สูงอายุส่วนใหญ่ของประเทศ บริการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นยังมี
 ลักษณะที่ไม่กระจายตัว การดำเนินงานในส่วนขององค์กรภาครัฐหรือเอกชนค่อนข้างจะ
 จำกัด ทั้งในด้านปริมาณและรูปแบบ บางกรณีก็มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สูงอายุเฉพาะ
 กลุ่มอายุที่เป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ การเกื้อหนุนผู้สูงอายุที่จัดโดย
 หน่วยงานภาครัฐก็ประสบปัญหาทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และการจัดการการ
 ให้บริการแก่ผู้สูงอายุจึงยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง และไม่สามารถตอบสนองต่อ
 ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง จึงถือว่าเป็นสิ่งที่รัฐบาลและหน่วยงานที่
 เกี่ยวข้องรวมทั้งเทศบาลต้องให้ความสำคัญในการสำรวจความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการ
 จัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และร่วมกันหาแนวทางพัฒนาและเสริมสร้างการ
 จัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุต่อไป (เทศบาลตำบลโพนเมือง, 2556 : 15)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการ
 สังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ
 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต่อการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก
2. ผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานะหรือตำแหน่ง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมโดยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งศึกษาถึงความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 แหล่งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2.1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนรวม 912 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 279 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727)

2.2 แหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 21 คน ได้แก่ ข้าราชการฝ่ายการเมือง ข้าราชการฝ่ายประจำ ผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. คณะผู้บริหารเทศบาล	จำนวน 2 คน
2. ฝ่ายสภามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	จำนวน 2 คน
3. ปลัดเทศบาล	จำนวน 1 คน
4. นักพัฒนาชุมชน	จำนวน 1 คน
5. ผู้สูงอายุ	จำนวน 5 คน
6. ผู้นำท้องถิ่น	จำนวน 5 คน
7. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	จำนวน 5 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมุ่งเน้นการศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิดเรื่องนโยบายของรัฐต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ สามารถพิจารณาได้จากวิทยุทัศน์ผู้สูงอายุไทย วิทยุทัศน์ระบบสวัสดิการและบริการผู้สูงอายุในอนาคต และปฏิญญาผู้สูงอายุไทย ปี 2542 (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและ

พิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ, 2543 : 12) ประกอบกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ที่กำหนดแผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุปรากฏอยู่ใน 3 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเมื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ และ 3) ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างมีเป้าหมายและเป็นระบบ โดยนำมาประยุกต์กำหนดเป็นกรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการบริการของเทศบาลตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น และอสม. และด้านสวัสดิการสังคม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2555 : www.dla.go.th)

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย

4.1.1 เพศ

4.1.2 อายุ

4.1.3 ระดับการศึกษา

4.1.4 อาชีพ

4.1.5 สถานะและตำแหน่ง

4.1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านการบริการของเทศบาลตำบล

4.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นและ อสม.

4.2.3 ด้านสวัสดิการสังคม

5. ขอบเขตด้านพื้นที่ เทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

6. ระยะเวลาในการวิจัย ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 – 31 ธันวาคม 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ และจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไป

การจัดสวัสดิการ หมายถึง บริการที่จัดขึ้นเพื่อมุ่งให้ประชาชน และผู้ประสบปัญหาที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างเหมาะสม รวมทั้งได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นธรรม ในที่นี้หมายถึง การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ได้รับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจจากรัฐบาล เพื่อคุ้มครองการส่งเสริมการสนับสนุนและอนุมัติ การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ

เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หมายถึง เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน รายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ให้ได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ตามโครงการหลักประกันรายได้แก่ผู้สูงอายุในอัตราแบบขั้นบันได ดังนี้

1. อายุ 60 - 69 ปี	ให้ได้รับคนละ 600 บาท ต่อเดือน
2. อายุ 70 - 79 ปี	ให้ได้รับคนละ 700 บาท ต่อเดือน
3. อายุ 80 - 89 ปี	ให้ได้รับคนละ 800 บาท ต่อเดือน
4. อายุ 90 ปีขึ้นไป	ให้ได้รับคนละ 1,000 บาท ต่อเดือน

การจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หมายถึง วิธีดำเนินการจัดสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ได้รับความพึงพอใจและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจของรัฐบาล เพื่อคุ้มครองการส่งเสริมการสนับสนุนและอนุมัติ การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ

1. ด้านการบริการของเทศบาลตำบล หมายถึง การจัดระบบสวัสดิการและบริการระดับชุมชน มุ่งให้ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบสวัสดิการและบริการแบบผสมผสาน โดยชุมชนมีส่วนร่วมจัดระบบสวัสดิการและบริการดูแลผู้สูงอายุ ตั้งแต่การขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ การจ่ายเงินสวัสดิการ อีกทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การรักษา รวมทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการบริการทางสังคมมีเครือข่ายประสานงานและปฏิบัติงานระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีโอกาสอยู่กับครอบครัวหรือชุมชนต่อไปได้

2. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือของผู้ใหญ่บ้านในด้านกระบวนการและวิธีการดำเนินการพัฒนาการจัดสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ได้รับความพึงพอใจ เพื่อผลักดันให้เกิดระบบสวัสดิการและบริการผู้สูงอายุที่พึงประสงค์

3. ด้านสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดระบบประกันสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการสร้างหลักประกันที่มีความหลากหลายยืดหยุ่นเหมาะสม เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนออมทรัพย์ชุมชน กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยการสร้างระบบสวัสดิการสังคมและบริการระดับชุมชนที่มีความหลากหลายมากขึ้น ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ชุมชน และความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เป็นวัยสุดท้ายของชีวิต เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมถอยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม และเป็นบุคคลสมควรได้รับการอุปการะช่วยเหลือ รวมทั้งได้รับการดูแลจากลูกหลานตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากเทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกัน และพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญหรืออาจกล่าวได้ง่ายๆ โดยสรุปว่า ผู้นำท้องถิ่น คือ ผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง กำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

อสม. หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านในแต่ละกลุ่มบ้านและได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย การสื่อสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ

เทศบาลตำบล หมายถึง รูปแบบการปกครองอีกรูปแบบหนึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 69 และมาตรา 70 ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม (ถึงฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เทศบาลตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สารสนเทศจากการวิจัย สามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อใช้วางแผนปรับปรุงและ
พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY